

Posudek vedoucího

PÁRALOVÁ, Marika. *Psychobiografie: Role Oidipova komplexu v životě Egona Bondyho*. Praha: Univerzita Karlova, PedF UK, katedra psychologie, 2024. Diplomová práce. -166 s.

Studentka napsala pozoruhodnou práci o Egonu Bondym, která vhodně doplní dosavadní publikace a další materiály o této slavné a velmi těžko uchopitelné osobnosti. Co se dalo ke stavu věcí (state-of-art), přečetla autorka patrně vše, a sama ještě konzultovala Archiv bezpečnostních složek. Jde zřejmě jednak o nejrozsáhlejší, jednak o nejvíce psychologický či analytický text o Bondym.

Práce proto vznikala delší dobu, a je také delší, než bývá obvyklé.

Skládá se ze dvou zhruba stejně dlouhých částí: tou prvou je Fischerův – Bondyho životopis, psaný po údobích několika let až jednotlivých letech, tou druhou je převážně psychoanalytický a zejména freudovský rozbor.

V této druhé části se vychází, jak už naznačuje titul, z pojetí Oidipova či oidipského komplexu u Bondyho. Není to žádná svévole autorky, neboť Bondy sám prohlásil, že svou auto-analýzou zjistil, že měl „obrácený oidipák“, zřejmě v předškolním období (žádne homosexuální sklony přitom) a že z toho pocházejí jeho „vnitřní potíže“, které ustaly, když měl *sen* (nevíme bohužel kdy, ale určitě ve velmi dospělém věku, možná ne tak dávno před citovaným rozhovorem) o „*sexuálním styku s otcem*“: nevíme bohužel, jaký měl tento sen charakter, patrně tzv. pasivně homoerotický /?/ – tento sen mohl znamenat též konec starostí, kdy že už konečně najde nějakého pořádného otce, superego, a *už je mu to jedno* (Bondy to doplňuje výrazem „a tím byl šmitec“, což, auditivní, se správněji přepisuje jakožto „šmytec“, tj. smyčec, s výrazně falickou symbolikou).

Druhou datem, faktem je okolnost, které se autorka všimla zřejmě jako první, a to že byl Bondy podle vlastní tvrzení údajně šťasten, když v jeho 13 letech zesnula jeho velmi nevyrovnaná matka (možná s bipolární poruchou). Otec mu vyčítal nedostatek piety, ale mladý Egon učinil víc: jako by převzal identifikačně matčinu nemoc na sebe (nápad autorky), prožíval manické a depresivní stavy, a stal se také dvojitě vystupující osobou (filozof Zbyněk Fišer, konfident versus undergroundový básník a odpůrce moci, ať už státu nebo později disentu).

Autorka rozebírá Bondyho práce podle linií z těchto dvou faktů plynoucích: jako Hledání mateřské postavy a jako Hledání superega (uvedl jsem je výše v opačném pořadí).

Používá přitom zejména celou řadu Freudových textů, možná nejvíce *Dostojevský a otcovražda* a *Ekonomický problém masochismu* (ovšem také *Tři pojednání k teorii sexuality* a *Já a Ono*). U Freudova *Dostojevského* se přitom vynalézavě vypořádala s tím, že jemu zemřel tyranský otec, zatímco Bondymu matka (a otec se choval velmi mateřsky).

Není ani tak podstatné, k čemu autorka dospěla, jako spíše to, že exponovala souvislosti dosud neprobraným způsobem. Je koneckonců jedno, zda byl Bondy „latentně homosexuální“ nebo ne, ale jde spíše o to, nad tuto eventuální otázku-nálepku (kterou autorka ani plně nezastává) ukázat všechny síly a tendence, jež ho ovládaly, a jak s nimi zacházel. Což se diplomandce podle mne výborně podařilo.

Na její podporu bych uvedl ještě dvě okolnosti, jež jsou v práci uvedeny (nemohly být všechny vyzdvíženy) a jež mě spíše náhodou napadly. Zaprvé Bondy dlouho nevěřil v možnost lásky ženy jako takové a měl sklon tvrdit, že byť „zamilované“ myslí jen na svou rozkoš. Za druhé, svoje otcovství, jeho legitimitu byl nakonec schopen realizovat plně až jako guru mladé generace.

Diplomovou práci doporučuji plně k úspěšné obhajobě.

V Praze 9. 5. 2024

Doc. Miloš Kučera, CSc.